

ומשנינן: לא באופן זה עוסקת הברייתא אלא בכגון דפיגל בשחיטה.⁽¹⁾

ומקשינן עלה: אבל אם פיגל בזריקה — לדבריך — מאי? הכי נמי דמטמא טומאת אוכלין, כיון שעומד ליזרק וכזרוק דמי, ונמצא שהיתה לו שעת הכושר! אם כן תיקשי:

אדתני התנא של הברייתא: פיגל במנחה מטמא טומאת אוכלין כיון שהיתה לה שעת הכושר, ליפלוג [יחלק] התנא בדרידה [בבהמת קדשים עצמה] ויאמר:

במה דברים אמורים שאין בהמת קדשים מטמאת טומאת אוכלין כשנתפגלה, רק בכגון דפיגל בשחיטה שלא היתה לה שעת הכושר, אבל פיגל בזריקה שהיתה לה שעת הכושר משום כל העומד ליזרק, הרי זה מטמא טומאת אוכלין!?

ומשנינן: אכן יכול היה התנא למצוא חילוק אף בבהמת קדשים, אלא שפיגל במנחה איצטריכא ליה, רצה התנא להשמיענו חידוש שהיא מטמאה טומאת אוכלין, והחידוש הוא:

דאף על גב דפיגל בקמיצה, דקומץ במנחה כנגד שחיטה בבהמה דמי, ואילו היה מפגל בשחיטת בהמה הרי לא היתה מטמאת טומאת אוכלין, והייתי סבור שהוא הדין במנחה כשפיגל בקמיצה שאינה מטמאת טומאת אוכלין, אפילו הכי מטמא טומאת אוכלין הואיל והיתה לו שעת הכושר

במה דברים אמורים שאינו מטמא טומאת אוכלים בכגון שלא היתה לו שהות ביום לזרוק את דמו, אבל היתה לו שהות ביום לזרוק את דמו הרי הוא מטמא טומאת אוכלין, כיון שיכול הוא לזרוק, וכל העומד לזרוק כזרוק דמי!?

ומשנינן: הכי נמי קאמר [אכן כך היא כוונת הברייתא לחלק] —

כי מה ששנינו "לן קודם זריקה" היינו: לן קודם שיראה לזריקה, אינו מטמא טומאת אוכלין, ומה ששנינו "לן לאחר זריקה", היינו: לן לאחר שיראה לזריקה מטמא טומאת אוכלין.

ואכתי מקשינן מהמשך הברייתא לפי סברת רבי שמעון דכל העומד ליפדות או ליזרק כאילו כבר נעשה וחשוב "היתה לו שעת הכושר":

והא בפיגל בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים, דהרי קודם שפיגל הוי מצוה למיזרקיה בלי פיגול,

קב-א וגם אי בעי זריק [אם היה רוצה היה זורק] בלי לפגל, ומכל מקום קתני דאינו מטמא טומאת אוכלין; ולסברת רבי שמעון תיקשי: הרי כבר היה להם שעת הכושר קודם שפיגל, כי:

מאי לאו עוסקת הברייתא דפיגל בזריקה, והיתה להם שעת הכושר קודם זריקה!?

דמי!?! ויש לומר, דלפי תירוץ הגמרא מיירי בכגון שלא היה שהות ביום למיזרקיה.

1. ואם תאמר: מה בכך דפיגל בשחיטה, מכל מקום נאמר, כיון שמצוה למישחיה כשחוט

מעיקרו קודם שנתקדשה המנחה.⁽²⁾

אמר רב אשי:

אמריתה לשמעתיא קמיה דרב נחמן, אמרתי לפני רב נחמן את הקושיות מהברייתא שנראה ממנה, שאין קדשים הראויים ליזרק בהכשר מטמאים טומאת אוכלין; ואמר לי רב נחמן:

אפילו תימא, דמה ששינו: "לן קודם זריקה" היינו לן ממש, כלומר, קודם זריקה ממש ולא כדמפרשינן לעיל דהיינו לן קודם שהיה ראוי ליזרק, **ואפילו תימא** לפרש את הסיפא של הברייתא בכגון **דפיגל בזריקה** ולא בשחיטה, מכל מקום נחא שאינו מטמא טומאת אוכלין ואף על גב שהוא ראוי ליזרק בהכשר, ואין אומרים שכזרוק דמי כמו שאנו אומרים דכפדוי דמי; כי:

כיון **דאי בעי פריק** כפדוי דמי אכן **אמר רבי שמעון,** כי אינו מחוסר אלא דיבור של פדייה, אבל **אי בעי זריק** כזרוק דמי לא

אמרינן, כיון שהוא מחוסר מעשה של זריקה.

מיתיבי על מה שאמרו רב אשי ורב נחמן, דאי בעי זריק לא אמרינן:

כלל אמר רבי יהושע:

כל בהמת קדשים שנפסלה והיתה לה קודם שנפסלה **שעת היתר לכהנים,** אין מועלין בה; וכל שלא היתה לה קודם שנפסלה **שעת היתר לכהנים,** מועלין בה.

ואיזה היא בהמה פסולה שהיתה לה **שעת היתר לכהנים:**

שלכה, ושנטמאת ושיצאה, שהרי קודם שנטמאת או יצאה היתה מותרת לכהנים משנזרק דמה, ואף כשנפסלה משום לינה היה לה שעת היתר לכהנים כדמפרש ואזיל.

ואיזה היא בהמה פסולה שלא היתה לה **שעת היתר לכהנים:**

שעת הכושר קודם שהקדישה, ואינו דומה לבשר בחלב שאף אחר שנקרא "בשר בחלב" אינו נאסר אלא עד הבישול, וכמבוארת סברא זו בתוספות לעיל ד"ה פיגל, והובא בהערה 8 לעיל; [ומיהו לשון הגמרא משמע דמשום דקמיצת מנחה היא כשחיטת בהמה משום זה הוה אמינא שאין לה שעת הכושר, ועל זה הרי שפיר הקשו התוספות]; וראה **טהרת הקודש** ובמנחת אריאל.

ג. יש לעיין: למה לי גבי מנחה שהיתה לה שעת הכושר **מעיקרו,** והרי תיפוק ליה שיש לה שעת הכושר עכשיו, כי יש לנו לומר במנחה כל העומד לקמוץ קמוץ דמי; וראה היטב בטהרת הקודש וב"מנחת אריאל".

2. א. בתוספות תמהו על סברת הגמרא לדמות לענין טומאת אוכלין קמיצה במנחה לשחיטה בקדשי בהמה; וכוונת קושייתם יש לפרש בשני אופנים:

האחד: משום שבקדשי בהמה אין הדין תלוי בשם שחיטה, אלא במה שלא היתה לה שעת הכושר כי היתה חיה, ולענין זה אין מקום לדמות קמיצה לשחיטה, כי הרי לא היתה המנחה חיה.

השני: לו יהא שיש לדמותם, מכל מקום וכי מפני זה לא נטמא טומאת אוכלין במנחה שהיתה לה שעת הכושר.

ב. רבי עקיבא איגר תמה על קושייתם, כי הרי באמת יש חידוש במנחה כיון שלא היתה לה

שנשחטה על מנת לעובדה או לאוכלה חוץ לזמנה וחוץ [או חוץ] למקומה, ושקיבלו פסולין וזרקו את דמה, שהרי פסולים אלו כבר היו בה קודם הזריקה המתרת לכהנים.

קתני מיהא רישא: שלנה ושנטמאת ושיצאה הרי זו בהמה פסולה שהיתה לה שעת היתר לכהנים —

ומאי לאו לנה ממש, כלומר, שלנה כל הבהמה הן הבשר והן הדם כי לא הספיק לזרוק את הדם עד שלן ונפסל, ומיקרי שהיתה לה שעת היתר לכהנים משום שהיה הדם ראוי ליזרק —

והא הכא — שעדיין לא נזרק הדם אלא דאי בעי הוה זריק הוא, ומכל מקום קתני דאין מועלין בה, כי כבר היתה לה שעת היתר משום שראויה ליזרק, הרי למדנו שאומרים "כל העומד ליזרק כזרוק דמי" ותיקשי לרב אשי ורב נחמן שאמרו לא כן?!

ומשנינן: לא כאשר הבנת את פירוש הברייתא שהיא עוסקת באופן שלן הדם קודם הזריקה, אלא הברייתא עוסקת באופן שלנה הבהמה בשעה שהיא ראויה לצאת וראויה לטמא, דהיינו לאחר הזריקה.

ומקשינן עלה: אבל לנה⁽³⁾ ממש שלנה הבהמה כולה הבשר והדם קודם שנזרק מאי יהיה הדין לדברין, הכי נמי דמועלין כיון שלא היתה לה שעת הכושר בפועל —

אם כן האי דקתני "כל שהיתה לה שעת היתר לכהנים, וכל שלא היתה לה שעת היתר לכהנים" — דמשמע, שהיתה לה שעה

הראויה להתיירה, אך לא הותרה בפועל — תיקשי, כי:

"כל שיש לה שעת היתר לכהנים אין מועלין בה, וכל שאין לה שעת היתר לכהנים מועלין בה", דמשמע: יש לה שעת היתר בפועל —

שהרי אתה אומר: אם יש לה שעת היתר בפועל אין בה מעילה, אבל כשאין לה שעת היתר בפועל, אין די במה שהיתה אפשרות שיהיה לה היתר?!

אלא אמר רב אשי ליישב את הקושיא, לעולם בברייתא זו העוסקת במעילה, אכן הכוונה לנה ממש ומשום שעומד הוא ליזרק, ומכל מקום לא תיקשי, כי:

מעילה אטומאה קא רמית [וכי מקשה אתה מדין מעילה על דין טומאת אוכלין] לאמר: היות ולענין מעילה אנו אומרים "כל העומד לזרוק כזרוק דמי", ומשום כך פקע דין מעילה, הוא הדין שהוא מיטמא טומאת אוכלין כזרוק; אין הנדרון דומה לראיה:

כי מעילה משום קדושה ולא קדושה היא [הדין תלוי], ולבתר דפקעה לה קדושתיה במאי הדרא רכבא לה [משפקעה קדושת הבהמה משום שעומדת היא ליזרק איך תחזור הקדושה עליה] —

אבל טומאה הרי משום אוכלא ולא אוכלא [משום שם אוכל או שאין בו שם אוכל] היא, ולכן: היכא דלא משוי ליה אוכלא [אם לא נעשה אוכל בפועל] דהיינו על ידי זריקה, לא מטמא טומאת אוכלין.⁽⁴⁾

3. כן צריך לומר.

4. נכתב על פי גירסת הב"ח ונתבאר על פי דברי רש"י; ומשמע, שאף על פי שאנו אומרים "כל

כל עבירה שחייבים עליה כרת במזיד, וחסאת בשגגה, ונסתפק לו אם חטא בשוגג, וכגון שהיו לפניו שתי חתיכות האחת חלב והאחת שומן, וסבור היה ששתיהן שומן ואכל אחת, ונודע לו שהאחת היתה חלב ואינו יודע איזה אכל, הרי זה מביא אשם תלוי, והיא מגינה עליו מן היסורים עד שיוודע לו ויביא חטאת.

מיתבי ממשנה בכריתות כג ב על דברי רב אשי ורב נחמן שאין אומרים כל העומד לזרוק כזרוק דמי:

דתנן: **המביא אשם תלוי** משום שנסתפק לו אם חטא, **ונודע לו שלא חטא** נכי היתה אותה חתיכה של שומן והשניה היא זו שהיתה של חלב], כיצד יעשה:

אם עד שלא נשחט האשם נודע לו, יצא וירעה בעדר עם שאר בהמותיו, כי חולין הם כיון שלא חטא.

דברי רבי מאיר.

וחכמים אומרים:

קב-ב **ירעה עד שיסתאב** [יפול בו מום], ואז **ימכר ויפלו דמיו לנדבה**. (1)

רבי אליעזר אומר:

יקריב את האשם, שאם אינו בא על חטא זה, הרי הוא בא על חטא אחר שאינו ידוע לו. (2)

ואם **משנשחט האשם** — ועדיין לא נזרק — **נודע לו שלא חטא:**

הדם ישפך שהרי חולין הוא, **והבשר ישרף** כדין חולין שנשחטו בעזרה. (3)

ואם נודע לו **משנזרק הדם:**

הבשר יאכל כשאר אשמות, ומשום שבשעת הזריקה שהיא המכפרת הרי היה עדיין ספק, ואשם תלוי מתחילתו לכפר על ספק הוא בא.

רבי יוסי אומר:

אפילו אם נודע לו כשהיה הדם עדיין בכוס — **יזרק הדם והבשר יאכל.**

ואמר רבא לפרש טעמו של רבי יוסי שאינו מחשיבו כחולין:

רבי יוסי בשיטת רבי שמעון אמר, דאמר

העומד לזרוק כזרוק דמי, מכל מקום, לענין טומאת אוכלין כיון שלא נעשה אוכל בפועל אין סברא שייטמא טומאת אוכלין; אלא שצריך ביאור: מאי שנא ד"כל העומד לפדות כפדוי דמי" אמרינן אף לענין טומאת אוכלין.

1. היינו שמביא מן הדמים עולות שמקריבים על המזבח כשהמזבח בטל מקרבנות אחרים; וטעמם של חכמים מבואר בכריתות כג ב: מתוך שלבו נוקפו גמר ומקדיש לה.

2. ביאר רש"י: רבי אליעזר לשיטתו, שהוא סובר במשנה דכריתות כה א: מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום.

3. נתבאר על פי לשון רש"י כאן; וברש"י בכריתות כג ב כתב: ואף על גב דחולין שנשחטו בעזרה בקבורה בעלמא, האי בשריפה דהוי כזבח פסול.

וראה עוד בתוספות בכריתות כג ב מה שביארו לדעת חכמים, למה לא יקריבנו לעולה.